

Sygn. akt III AUa 529/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Maria Pietkun (spr.) SSA Barbara Staśkiewicz
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o odpowiedzialność członka zarządu za zaległości spółki

na skutek apelacji M. G.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 21 grudnia 2011 r. sygn. akt VIII U 1542/10

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w całości i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 21 grudnia 2011 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy M. G. od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 8 września 2010 r. w przedmiocie przeniesienia odpowiedzialności za składki na członka zarządu spółki.

Do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego sąd I instancji wezwał spółkę (...) spółkę z o.o. w W..

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca w okresie od lutego 2008 r. do maja 2009 r. pełnił funkcję prezesa zarządu (...) spółki z o.o. we W., w tym okresie spółka nie uiściła na rzecz organu rentowego należnych składek na ubezpieczenia

społeczne, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pieniężnych. Powstałe w wyniku nieuiszczenia należnych składek zaległości - na dzień wydania zaskarżonej decyzji - obejmowały: - składki na ubezpieczenia społeczne za okres: od 02.2008 r. do 05.2009 r. w łącznej kwocie 57.886,95 zł (w tym należność główna w kwocie 47.833,95 zł oraz odsetki za zwłokę w kwocie 10.053 zł); - składki na ubezpieczenie zdrowotne za okres: od 02.2008 r. do 05.2009 r. w łącznej kwocie 17.327,44 zł (w tym należność główna w kwocie 14.249,44 zł oraz odsetki za zwłokę w kwocie 3.078 zł); - składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres: od 02.2008r. do 05.2009 r. w łącznej kwocie 5.198,77 zł (w tym należność główna w kwocie 4.292,77 zł oraz odsetki za zwłokę w kwocie 906,00 zł obliczone na dzień 08.09.2010 r.). Egzekucja organu rentowego z dwóch rachunków bankowych spółki okazała się bezskuteczna.

W dniu 14 maja 2009 roku dotychczasowy zarząd spółki został odwołany na stanowisko prezesa zarządu powołano nowego współnika - J. R.. W dniu 26 stycznia 2010 roku dokonano zmiany siedziby spółki na adres w W. przy Al . (...).

W dniu 23 lipca 2010 r. organ rentowy wysłał na adres spółki w W. wezwanie do wyjawienia nieruchomości oraz praw majątkowych, jednakże korespondencja nie została podjęta. Świadkowie słuchani w sprawie zeznali, że biura spółki mieściły się przy Placu (...), do lutego, marca 2008 roku, kondycja finansowa firmy była całkiem dobra, były wypłacane wynagrodzenia, opłacane czynsze, zakupywane materiały. Na początku kondycja spółki była rosnąca, z czasem spadała, problemy zaczęły się od lata 2008 roku, bowiem z powodu ogólnego zwolnienia gospodarczego nastąpiły cięcia budżetów marketingowych klientów o około 80%. Drugi z członków zarządu zajmował się zdobywaniem klientów i nie interesowała go kondycja finansowa firmy, uczestniczył on jednak w organizowaniu biura, tworzeniu miejsc pracy, w zakupie sprzętu również. Sprzęt komputerowy składał się z około 10 zestawów, dodatkowo zakupione były dwie maszyny kopiujące, meble biurowe, centralka telefoniczna albo serwerowa, wszystko o wartości kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 116 ustawy Ordynacja podatkowa. Wnioskodawca nie kwestionował zaległości i w spornym okresie pełnił funkcje prezesa zarządu spółki .

Na uwzględnienie, w ocenie Sądu Okręgowego, nie zasługują zarzuty wnioskodawcy odnośnie braku wykazania bezskuteczności egzekucji względem spółki z uwagi na skierowanie jej tylko co do części majątku spółki i nie wykorzystanie wszystkich przysługujących organowi rentowemu środków egzekucyjnych, a także zarzut dotyczący opieszałości organu rentowego w poszukiwaniu innego majątku spółki, z którego mógłby uzyskać zaspokojenie swoich należności. Przyjęcie koncepcji prezentowanej przez wnioskodawcę prowadziłoby bowiem do błędnego wniosku, iż to nie spółka winna opłacić należne składki, ale organ rentowy winien je wyegzekwować. O bezskuteczności postępowania egzekucyjnego, w rozumieniu art. 116 o.p., nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego poprzedzone wyczerpaniem przez organ rentowy wszystkich możliwych środków egzekucyjnych. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, stanowiące wystarczający dowód na to, że prowadzenie w stosunku do dłużnej spółki egzekucji nie przyniesie efektu w postaci wyegzekwowania należności, co równoznaczne jest z bezskutecznością egzekucji. W przekonaniu Sądu Okręgowego organ rentowy wykorzystał przyznane mu przepisami prawa uprawnienia i dokonał wymaganych czynności zmierzających do uzyskania zaspokojenia. Wnioskodawca przedłożył jedynie orientacyjne zestawienie majątku, co więcej - opracowane w dniu 13 października 2010 roku, nie poparte jednakże żadnymi dokumentami potwierdzającymi skład i wartość majątku. Należało zatem uznać, iż wnioskodawca nie wykazał istnienia majątku o takiej wartości, która pozwalałaby na zaspokojenie należności składowych. Abstrahując zaś od samego istnienia majątku i jego wartości, należało zauważyć, iż ewentualny majątek, według oświadczenia wnioskodawcy oraz świadka W. G., miał znajdować się przy Placu (...), podczas gdy z KRS wynika, że siedziba spółki (...) Sp. z o.o. mieściła się przy ul . (...). W KRS nie widnieje natomiast żadna wzmianka o adresie przy Placu (...). Z powyższego wynika, iż organ rentowy nie miał możliwości ustalenia istnienia majątku ruchomego spółki, a tym samym skierowania do niego egzekucji, bowiem nie dysponował żadną informacją o takim adresie. Dlatego też zarzut wnioskodawcy, polegający na nie wyczerpaniu wszystkich przysługujących organowi rentowemu środków egzekucyjnych i zwlekaniu z podjęciem dalszych czynności

egzekucyjnych, jest nietrafny. Wnioskodawca nie wykazał, ażeby istniał w ogóle majątek ruchomy o takiej wartości, która pozwoliłaby na zaspokojenie należności składkowych.

Spełnione zatem zostały obydwie pozytywne przesłanki wydania decyzji ustalającej odpowiedzialność wnioskodawcy za zaległości

W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca nie wykazał również drugiej okoliczności ekskulpcyjnej polegającej na wskazaniu mienia spółki, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. W szczególności nie można uznać, aby spełnienie takiej przesłanki stanowiło orientacyjne jedynie wskazanie majątku ruchomego, jakim spółka rzekomo dysponowała w trakcie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez organ rentowy.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, a to sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez uznanie, że organ rentowy dokonał należytych czynności w kierunku uzyskania zaspokojenia spornych należności, a tym samym nie wykazał bezskuteczności egzekucji, przekroczenie granic art. 233 § 1 kpc wobec przyjęcia, że wnioskodawca nie wykazał majątku spółki z którego mógłby zaspokoić organ rentowy swoje roszczenia, zwłaszcza że był to majątek o znacznej wartości.

Nadto podniósł podejrzenie niewłaściwości miejscowej organu rentowego, co winno skutkować zastosowaniem instytucji art. 156 § 1 pkt 2 kpa.

Skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania i zasądzenie kosztów postępowania według norm.

Sąd Apelacyjny zważył.

Zgodne z art. 378§1 kpc są drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji i w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy wnioskodawca pełniący funkcję Prezesa Zarządu w spółce powinien ponieść odpowiedzialność za zobowiązania spółki z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne czy też w sprawie znajdują zastosowanie przesłanki ekskulpcyjne wymienione w art. 116 Ordynacji Podatkowej w zw. z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (dz. U. tj. 2009/205/1585 ze zm.) Natomiast w myśl dyspozycji przepisu art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Natomiast w myśl przepisu art. 116 Ordynacji podatkowej za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał, że:

- a)
- a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy;

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Z okoliczności sprawy wynika, że w spornym okresie było w spółce dwóch członków zarządu oprócz wnioskodawcy jako prezesa, był powołany wiceprezes zarządu G. P.. Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania składkowe spółki jest solidarna wraz ze spółką (art. 107 § 1 ordynacji podatkowej), a na podstawie art. 116 § 1 tej ustawy solidarna również wobec członków zarządu.

Zgodnie z treścią art. 477¹¹ § 1 k.p.c., który ma zastosowanie do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych: „Stronami są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany. Zgodnie zaś z § 2 powyższego przepisu: „Zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli osoba taka nie została wezwana do udziału w sprawie przed organem rentowym, sąd wezwie ją do udziału w postępowaniu bądź z urzędu, bądź na jej wniosek lub na wniosek jednej ze stron.” Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 października 1996 r. (II URN 36/96, OSNP 1997/9/156) orzekł, że „Obowiązkiem sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, wynikającym z art. 477¹¹ § 2 zd. 2 KPC jest wezwanie osoby zainteresowanej do udziału w toczącym się przed sądem postępowaniu, jeżeli osoba taka nie brała udziału w sprawie przed organem rentowym. Postępowanie, które toczyło się bez udziału osoby zainteresowanej wskutek nie wypełnienia tego obowiązku (art. 379 pkt 5 KPC) dotknięte jest nieważnością”. Teza powyższego orzeczenia została potwierdzona w uchwale z dnia 29 lipca 1998 r. (III ZP 20/98, OSNP 1998/23/690), w której Sąd Najwyższy wskazał, że „Niewezwanie przez Sąd zainteresowanego do udziału w postępowaniu (art. 477¹¹ § 2 zdanie drugie KPC) powoduje nieważność tego postępowania (art. 379 pkt 5 w związku z art. 477¹¹ § 1 KPC)” oraz w wyroku z dnia 8 grudnia 2000 r. (II UKN 128/00, OSNP 2002/15/368). Konsekwencją uznania w postępowaniu w sprawach ubezpieczeń społecznych, zainteresowanego za stronę jest konieczność orzeczenia nieważności postępowania w przypadku gdy został on pozbawiony możliwości obrony swoich spraw. Zgodnie bowiem z treścią art. 379 pkt 5 k.p.c. „Nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, niniejszym postępowaniu zainteresowanym jest nie tylko spółka, którą Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie w tym charakterze, ale również drugi członek zarządu # G. P., co do którego organ rentowy wydał również decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności za składki. G. P. nie został wezwany do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego w postępowaniu przed Sądem I Instancji, stąd zainteresowany został pozbawiony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc. Zadość temu wymogowi nie czyni przesłuchanie tego członka zarządu w charakterze świadka w sprawie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą sądu I instancji będzie wezwanie do udziału w sprawie jako zainteresowanego również tego drugiego członka zarządu.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, iż sąd I instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy winien przeprowadzić postępowanie dowodowe w kierunku ustalenia w jakiej dacie wnioskodawca przestał pełnić funkcje prezesa zarządu zainteresowanej spółki. Organ rentowy wskazał, że na mocy bliżej nieokreślonego postanowienia funkcję tę pełnił do 14 maja 2009 r. Uszło uwadze Sądu i instancji, że zgodnie z art. 116 § 2 ordynacji podatkowej odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu. Przepis w tym brzmieniu obowiązuje od 1 stycznia 2009 r., a przepisy przejściowe ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. (Dz. U. 209/1318) zmieniającej z dniem 1 stycznia 2009 r. ustawę ordynacja podatkowa wskazują na stosowanie nowych przepisów. Przepis art. 8 w/w ustawy zmieniającej nie wymienia art. 116, do którego miałyby być stosowane przepisy dotychczasowe, a z kolei przepis art. 9 stanowi, że do wykonywania decyzji doręczonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy ustaw zmienianych w art.

1 i 2 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Sporna decyzja została natomiast wydana i doręczona po zmianie przepisów w tej sytuacji rzecz Sądu Okręgowego będzie ocena zasadności przeniesienia odpowiedzialności za składki za maj 2009 r. również z przyczyn wyżej wskazanych niezależnie od pozostałych zasad odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe.

Wskazać należy, że w ocenie Sądu Apelacyjnego całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia przepisów regulujących właściwość miejscowa organu rentowego. Wnioskodawca nawet nie formułuje konkretnych zarzutów, tylko formułuje niczym nieuzasadnione domniemania. Wskazać należy, iż w dacie wydania zaskarżonej decyzji zgodnie z art. 21 kpa decyzję wydał organ według siedziby spółki, sąd powszechny rozpoznając odwołanie od decyzji nie stosuje procedury administracyjnej, tylko procedurę cywilną. Z tego względu domaganie się stwierdzenia nieważności decyzji w trybie art. 156 § 1 pkt 2 kpa w niniejszym procesie jest niedopuszczalne i wynika z całkowitego pomieszczenia przez stronę trybów postępowania. Uszło uwadze wnioskodawcy, że właściwym do zastosowania instytucji art. 156 § 1 pkt 2 kpa jest organ administracji, a nie sąd powszechny.

Zgodnie z art. 476 § 4 kpc w zw. z art. 460 § 1 kpc zdolność sądową w sprawach z zakresu prawa pracy ma organ rentowy, jako jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwe do wydawania decyzji w sprawach świadczeń. Zgodnie z art. 74 ust. 5 ustawy systemowej stanowi delegację do nadania statutu ZUS, aktualnie jest to Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 stycznia 2011 r. w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 18/93). Zgodnie z § 8 jedna z jednostek terenowych jest oddział legitymowany do działania w postępowaniu sądowym. Podobne zasady przewidywało wcześniejsze rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu ZUS, te z kolei akty wykonawcze w sprawach szczegółowych odsyłają do regulaminu ZUS, który jest podstawą opracowania regulaminu oddziału, a dla oddziału W. zgodnie z regulaminem oddziału właściwy jest II Inspektorat, zgodnie z siedziba spółki w dacie wydania decyzji i miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 2 kpc, a orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym znajduje uzasadnienie w art. 108 § 2 kpc.

R.S.